

REPERE ARGHEZIENE LANDMARKS IN THE WORK OF TUDOR ARGHEZI

Vasile MAN

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Abstract

Everything that Arghezi touched with his view became art. Either as a monk in his adolescence or as a young man eager to learn everything in his voyages through Europe or when he harshly speaks about his prisons...Tudor Arghezi raised human existence from sufference to the dignity of the unobedience in front of the ugliness, rising Romanian language trough its writings into the family of universal literarure.

Key words: Tudor Arghezi, journalist, literature, prison

Cuvinte cheie: Tudor Arghezi, ziarist, literatură, închisoare

Tot ce a atins cu privirea Tudor Arghezi a devenit artă. Fie că a fost călugăr în adolescență sau însetat de cunoaștere străbătând, în anii tineri, Europa, visător când s-a întâlnit cu fata ce venise cu ulciorul la fântână după apă, ori când vorbește cu asprime despre nedreptăți și închisorile sale, niciodată mulțumit cu sine, arzând pentru fiecare gând ce căuta ca „două cuvinte să se întâlnească pentru prima dată” în creația sa lirică, împărțind împlinirile sale cu cea care i-a fost alături întreaga viață, soția sa Paraschiva, Tudor Arghezi a ridicat existența umană, din suferință, la demnitatea nesupunerii în fața urâtului, urcând limba română, prin Scrierile sale, în familia literaturii universale.

Cel mai fidel istoric literar al vieții și operei lui Tudor Arghezi este Baruțu T. Arghezi, fiul marelui scriitor, care a scris peste douăzeci de cărți, din care, majoritatea, sunt dedicate vieții și operei lui Tudor Arghezi.

Cine vrea să cunoască atelierul literar al lui Tudor Arghezi, înainte de criticii literari de profesie sau ocazionali, trebuie să citească mai întâi *Povestiri din Mărțișor, Dincolo de zare, Vorbiri – convorbiri argheziene, Zâmbet și bocet, Prezențe literare, Înaintea uitării* de Baruțu T. Arghezi, prin care se dezvăluie întreaga lume argheziană.

Paginile scrise de Baruțu T. Arghezi sunt „dovezi inedite sinteze ale spiritului arghezian de-a lungul unei vieți de 87 de ani – spune autorul – la care am fost adesea de față cu urechea și condeiu, prin convorbiri simple și directe, prin felurite însemnări ocazionale devenite, adesea, însemnări memorabile, plus, uneori, câteva imprimări pe banda de magnetofon, păstrate un timp în unica mea arhivă sentimentală, apoi dispărută odată cu plecarea mea din Mărțișor. Norocul a fost că fie unele le-am copiat și păstrat, deși puține față de altele risipite în neant (îngropate în țărânele gândirii, pierdute prin redacții fiind cenzurate sau distruse chiar de autorul lor)”.

După aceste importante mărturii, Baruțu T. Arghezi mai spune: „Fiind de față la unele întâlniri, discuții redacționale sau replici ocazionale, am putut astfel localiza și reda precis raportul de timp și loc al acestor momente, spre ușurarea înțelegerii cititorului de azi”.

- La jumătatea secolului al XVIII-lea se ridica, în apropierea Bucureștiului, Mănăstirea Văcărești, durată de Nicolae Mavrocordat cu ziduri înalte, având și o ieșire a unui drum subteran care venea din Cotroceni, drum de fugă în caz de bejenie a Domnului și Curții sale.

21 mai 1880 Se naște Tudor Arghezi

Decembrie 1905 Tânărul diacon Iosif părăsea haina monahală, pășind definitiv în lumea laică, luând, în plină iarnă, trenul spre Paris, și apoi, Elveția.

1905-1910 Tudor Arghezi petrece cinci ani din viață în Elveția

1911-1912 Paraschiva și Arghezi și-au unit gândurile, spiritul și destinele sub aureola căsătoriei pe viață

1912-1918 Soții Arghezi locuiesc în centrul Bucureștilor pe Bd. Elisabeta. Aici se întâlneau prietenii de literatură și artă la o cafea oferită de Paraschiva: Camil Rossu, Șirato, Iser, Carnabat, Gala Galaction, Cocea, Dem Teodorescu și mulți alți colaboratori, prieteni ori simpli admiratori ai scrierilor lui Arghezi

1919 Tudor Arghezi împreună cu un grup de scriitori și jurnaliști este prins în jocurile interpretărilor politice postbelice și acuzat de „trădare” pentru colaborarea, pe timpul ocupației germane a capitale, la ziarul „Foia Bucureștilor”, cu titlu și în limba germană „ Bukarestwer Tegeblatt”... judecați de un tribunal militar și condamnați la închisoare: Ioan Slavci, Ion N Teodorescu, Arghezi, Dem Teodorescu etc. Toți încarcerăți la închisoarea Văcărești.

În vremea primului război mondial, trupele de ocupanți ale mareșalului Makensen transformă Mănăstirea Văcărești în închisoare, care, după 1970, urma să devină muzeu religios, dar la ordinul criminal al lui Ceaușescu a fost distrugerea ei totală.

În cartea sa *Povestiri din Mărțișor*, Baruțu T. Arghezi consemnează: „un fapt anecdotic însă autentic rușinos: numele de Ceaușescu derivă din expresia „ceauș” care însemna, la Văcărești, șeful unui dormitor al hoților și criminalilor desemnat de primul-gardian și care avea rolul de a menține disciplina interioară și meritul de a fi în grațiile gardienilor, cărora le servea de informator asupra grupului de deținuți pe care îi teroriza. În final, căpetenia de hoți și bandiți, nu rareori găsit dimineța cu pânțelele despicate sau capul spart... Se alegea atunci un alt „ceauș!”

1919 Tudor Arghezi începe construirea casei. Atunci Mărțișorul era un câmp gol, peste drum de închisoarea Văcărești. În acel an Tudor Arghezi împreună cu alți scriitori și ziariști au fost închiși fiind acuzați de părtinire cu „dușmanul” în vremea primului război mondial, în timpul ocupării Bucureștiului de către armatele germane.

10 Decembrie 1925 S-a născut Mițura

28 Decembrie 1926 S-a născut, în București, Baruțu

Din pricina distanțelor dintre casă și școli Baruțu T. Arghezi urmează învățământ „particular”. Bacalaureatul la liceul „ Sf. Sava”... Eliminat de la studiile universitare, fiind „fiul lui Arghezi” considerat poet al „putrefacției poeziei”, ostrauzat de prima formulă politică socio-comunistă. „Reținut politic” la Jilava (1948-1949). Absolvent al Institutului de cultură Fizică din București, profesând activitățile sportive... Debut literar discret prin 1939... Colaborator, redactor, publicist îmbrățișând și muzele artei fotografice... Calificative: Tipograf – culegător, profesor, membru al Uniunii Scriitorilor din România ... Plecat definitiv în Elveția pentru îngrijiri medicale și familiale pentru fiul handicapat la naștere. Stabilît în orașul Lausanne dimpreună cu soția Doina - Melania Arghezi din anul 1974. Activitatea literară susținut, cu edituri în România după 1989 și activitățile ziaristice susținute în presa românească. Diverse reveniri în țară pentru editări și contacte literare diverse... Diplomă a Concursului literar „Poësiades” cu „ Mențiune specială” decernată de „ Institutut Academique de Paris” în 1999.

2008 - Membru fondator, împreună cu soția sa, Doina Arghezi al Centrului de Cercetări Științifice a operei lui Tudor Arghezi, din cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, în urma unei donații oficiale, a manuscriselor aparținând lui Tudor Arghezi. Colaborare deosebit de rodnică cu prof. univ. dr. Aurel Ardelean, rectorul Universității.

Ianuarie 2009 Scriitorul Baruțu T. Arghezi primește Premiul pentru Poezie „Mihai Eminescu”, iar Acad. Eugen Simion Premiul pentru proză „Ioan Slavici” din partea Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad.

1927 Apar „Cuvinte potrivite”

1928 Primăria București parcelase vechea moșie dintre Văcărești și Belu, punând în vânzare, pe nimic toată, pământul.

Tudor Arghezi a cumpărat aproape patru pogoane unde se va construi Mărțișorul.

2 februarie 1928 Tudor Arghezi lansează ziarul „Bilete de papagal”

1928 Tudor Arghezi achiziționează primul aparat de radio „Atwaterkent radio” de proveniență americană, fiindu-i foarte necesar când scriitorul scotea „Biletele de papagal”.

1929 Se construiește masiva clădire a Universității și Facultății de Drept

1929-1930 Tudor Arghezi publică *Cartea cu jucării, Flori de mucegai, Poarta neagră*. Aceste trei volume sunt și primele pietre de temelie ale Mărțișorului – casă, grădină, familie, literatură.

1929-1937 Tudor Arghezi colaborează cu conferințe la radio

1934 Premiul Național pentru Poezie acordat lui Tudor Arghezi și G. Bacovia. Apare volumul *Ochii Maicii Domnului*

1936-1937 Tudor Arghezi a susținut cotidian emisiunea intitulată Radio – Carnet

4 aprilie 1943 au fost spulberate casele din jurul Mărțișorului și sfărțecată Mănăstirea Văcărești, adică închisoarea, petrecându-se un groaznic măcel al femeilor deținute

4 aprilie 1943 După bombardament, pe pragul casei Mărțișorului printre bolovani, rupturi de gard și cioburi de geam, tremura și scâncea de durere. Fiind rănit, un câine lășos... care avea să intre în literatură sub numele de Zdreanță

15 aprilie 1943 Căzuse din nou o sumedenie de bombe asupra Bucureștiului

28 mai 1943 Tudor Arghezi publică articolul „Voinicul” în ziarul „Informației zilei” la rubrica „Bilete de papagal”, după care este arestat. Era epoca guvernării țării de către politica celui de-al II-lea Reich prin celebrul în epocă, baron Manfred von Killinger.

1942 Apare prima ediție a romanului *Lina* de Tudor Arghezi. A doua ediție, în 1944.

1943 Arghezi scrie pamfletul „Baroane”

1940 Barutu T. Arghezi publică pentru prima oară în revista „Duminica”. Colaborează la „Gazeta literară”, „Contemporanul”, „Steaua” și „Tribuna” din Cluj, „Argeș” și „Albina” (redactor, câțiva ani).

Subiectul principal al scrierilor sale era satul, sătenii, arta și cultura autentic țărănească, ceea ce impunea deplasări în țară zile întregi pentru documentare.

1943 La vârsta de 17 ani, tânărul Barutu avea să-l viziteze pe tatăl său, Tudor Arghezi, în „Lagărul de internați politici” de la Târgu-Jiu, fapt descris de Barutu T. Arghezi în volumul său **Dincolo de zare**

1940-1944 Tudor Arghezi este arestat de mai multe ori pe motive politice.

1948-1952 Timp în care Barutu T. Arghezi era student, inegalitățile istorice ale țării oscilau între facile războaie și condamnări grele urmate de privațiuni de libertate și asasinat... a fost acuzat printre altele de „antisemitism” și încarcerat timp de aproape un an pentru niște înscenări fabricate în birourile secrete din Calea Victoriei.

1955 Tudor Arghezi este ales membru al Academiei Române și i se decernează Premiul internațional **Herder**.

1962 Apare primul volum din *Scrieri* de Tudor Arghezi – Versuri, Editura pentru Literatură, București

14 iulie 1967 Moare Tudor Arghezi. Este înmormântat la Mărțișor, alături de soția sa, Paraschiva. Presa îi elogiaza activitatea literară, iar în 1980 se organizează cea mai largă campanie publicitară în legătură cu viața și opera sa.

1974 Barutu T. Arghezi pleacă în Elveția pentru tratamentul medical prelungit al fiului său, handicapat din naștere. Își refăcuse viața și familia prin a doua căsătorie cu Doina de obârșie prin grădinile clujene și izvoarele Podgoriei Aradului.

După 1990, familia Doina și Barutu T. Arghezi revine în țară, continuând să publice importante volume de istorie literară, petrecând anii senectuții la Arad în ambianța academică a

Universității de Vest „Vasile Goldiș” pentru a pune temelie, împreună cu Rectorul Aurel Ardelean și Academia Română, la Centrul de Cercetare a Literaturii Argheziene, fapt împlinit la 21 mai 2009, de ziua nașterii marelui poet al secolului XX, Tudor Arghezi.

Concluzii

Tudor Arghezi a ridicat existența umană, din suferință, la demnitatea nesupunerii, în fața urâtului, urcând limba română, prin Scrierile sale, în familia literaturii universale. Autorul *Cuvintelor potrivite* este unul din cei mai importanți scriitori ai secolului XX.

Bibliografie

1. Man, V. – *Baruțu T. Arghezi, un spirit european*, Vasile Goldiș University Press, Arad, 2009.
2. Vatamaniuc, D.- *Tudor Arghezi: Bibliografie*, cu prefață de Nicolae Gheran vol I și Vol II, Editura Institutului Cultural Român, București, 2005